Şiir ve Söz Sanatları: Benzetme, Kişileştirme, Konuşturma

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Şiir:** Duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerin etkileyici bir anlatımla, **dizeler** hâlinde aktarıldığı edebî türdür. Şiirlerde ahenk, ritim, ses uyumu ve söz sanatlarından yararlanılır.
- **Dize ve dörtlük:** Şiirin her bir satırına **dize** denir. Dört dizeden oluşan bölüme **dörtlük** denir. Dize sonlarındaki ses benzerlikleri ve tekrarlanan sözler şiirin ahengini ve akılda kalıcılığını artırır.
- **Benzetme:** Aralarında benzerlik bulunan iki varlıktan birinin özelliğinin daha etkili anlatılması için diğerine benzetilmesidir. Genellikle "gibi, kadar, sanki, âdeta" gibi ifadeler kullanılır: Kar, pamuk gibi yumuşaktı.
- **Kişileştirme:** İnsan dışındaki canlılara, cansız varlıklara ya da doğa olaylarına insana özgü özellikler, davranışlar ve duygular vermektir: Ağaçlar rüzgârda dans ediyordu.
- **Konuşturma:** İnsan dışındaki canlılara, cansız varlıklara ya da doğa unsurlarına insan gibi **konuşma** özelliği kazandırmaktır: Dere, "Yolum uzun ama yorulmam." dedi. Konuşturma yapılan her yerde kişileştirme de vardır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Sabah olur, güneş doğar pencereden,
Bir altın top gibi yuvarlanır göğe.
Serçeler şarkı söyler bahçemizde,
Neşe dolar içime, ey güzel köyüm!

Rüzgâr kapımızı çalar usulca,
Fısıldar kulağıma: "Hadi uyan!"
Kavak ağaçları el sallar yoldan,
Neşe dolar içime, ey güzel köyüm!

a) Şiir kaç dörtlükten oluşmaktadır?
b) Şiirde toplam kaç dize vardır?

2 1. sorudaki şiirde **her dörtlüğün sonunda tekrarlanan** dizeyi yazınız.

3 "Bir altın top gibi yuvarlanır göğe." dizesinde güneş neye benzetilmiştir?

A) Serçeye B) Rüzgâra C) Altın bir topa D) Kavak ağacına

4 Aşağıdaki cümlelerde hangi söz sanatının kullanıldığını yazınız. (benzetme / kişileştirme / konuşturma)

a) Kardeşimin yanakları elma gibi kıpkırmızıydı.

b) Yorgun güneş, dağların arkasına saklandı.

c) Kalem, "Beni kullandığın için teşekkürler." dedi.

5 Doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

(…) Şiirin her bir satırına dize denir.

(…) Benzetmede "gibi, sanki" gibi ifadeler kullanılabilir.

(…) Kişileştirmede insanlara hayvan özellikleri verilir.

6 Aşağıdakilerden hangisinde **benzetme** yapılmıştır?

A) Kuşlar ağaçta ötüyor. B) Yarın hava serin olacak.

C) Kitabı masaya koydum. D) Bebek, melek gibi uyuyordu.

7 Aşağıdaki cümleyi **benzetme** yaparak tamamlayınız.

"Kar taneleri ..... gibi süzülüyordu."

8 "Rüzgâr kapımızı çalar usulca" dizesinde hangi söz sanatı vardır?

A) Benzetme B) Kişileştirme C) Konuşturma D) Söz sanatı yoktur.

9 "Dört dizeden oluşan şiir bölümüne ..... denir." cümlesindeki boşluğa gelecek kavramı yazınız.

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **konuşturma** sanatı vardır?

A) Karınca, çekirgeye "Kış gelmeden hazırlık yap." dedi.
B) Papatyalar güneşe gülümsüyordu.
C) Kedi yavrusu mırlayarak uyudu.
D) Göl, ayna gibi parlıyordu.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 1. sorudaki şiirin **ikinci dörtlüğünde konuşturma** sanatının yapıldığı dizeyi bulunuz. Hangi varlık konuşturulmuştur?

12 Aşağıdaki şiiri okuyunuz.
Bulutlar pamuk gibi beyaz,
Gökyüzü masmavi bir deniz.
Ay dede gülümser bize,
Yıldızlar göz kırpar sessiz.

Şiirdeki söz sanatlarını bulup türlerini yazınız.

13 Aşağıdaki dizelerin hangisinde **kişileştirme** yoktur?

A) Kırlarda sarı çiçekler açmış
B) Irmak, türküler söyler akarken
C) Sokak lambası uykusuz bekler köşede
D) Dağlar başını eğmiş selamlar bizi

14 Aşağıdaki cümleleri **kişileştirme** yaparak yeniden yazınız.
a) Kapı açıldı.
b) Yapraklar yere düştü.

15 "Şiirin dörtlüklerden oluşması", "dize sonlarındaki ses benzerlikleri" ve "bir dizenin tekrarlanması" şiire ne kazandırır?

A) Şiiri uzatır ve anlaşılmaz yapar.
B) Şiirdeki duyguyu tamamen ortadan kaldırır.
C) Şiiri düz yazıya dönüştürür.
D) Düzen, ahenk ve akılda kalıcılık kazandırır.

16 Benzetmede kullanılan **"gibi, kadar, sanki, âdeta"** ifadelerinden ikisini kullanarak iki benzetme cümlesi yazınız.

17 Aşağıdaki iki dizede hangi ses benzerliği vardır?
"Kuşlar uçar **dallardan**,
Sular akar **yollardan**."

18 Aşağıdakilerden hangisinde **hem kişileştirme hem konuşturma** vardır?

A) Kum, altın gibi parlıyordu.
B) Güneş gülümsüyordu.
C) Ağaç, kuşlara "Dallarımda dinlenin." diye seslendi.
D) Rüzgâr esiyordu.

19 "Çocuklar, bahçede **arı gibi** çalışıyordu." cümlesinde çocuklar hangi yönden arıya benzetilmiştir?

20 1. sorudaki şiirin **konusu** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şehirde geçen bir gün
B) Köyde sabahın güzelliği ve şairin sevinci
C) Kışın gelişi
D) Bir yolculuğun sonu

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde **benzetme** yapılmamıştır?

A) Bahçede gül ve lale vardı.
B) Göl sanki gümüş bir tepsiydi.
C) Yanakları gül gibi pembeydi.
D) Sesi bülbül kadar güzeldi.

22 Aşağıdaki dörtlüğü okuyunuz.
"Denize bakan yaşlı fener,
Her gece bir masal anlatır.
Dalgalar ona gülümser,
Gemiler huzurla yatar."
Dörtlükte hangi söz sanatı ağır basmaktadır? İki örnekle gösteriniz.

23 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde söz sanatı **farklıdır**?

A) Ay, gökyüzünden bize göz kırpıyordu.
B) Çiçekler güneşi görünce sevindi.
C) Kar, yorgan gibi örttü şehri.
D) Yağmur, camlara şarkılar söyledi.

24 Bir öğrenci "Kedimiz sabah bana miyavladı." cümlesinde konuşturma sanatı olduğunu söylemiştir. Öğrenci haklı mıdır? Açıklayınız.

25 Aşağıdaki dizelerden hangisinde **benzetme** ile **kişileştirme** birlikte kullanılmıştır?

A) Yıldızlar pırıl pırıl parlıyor
B) Bir anne gibi şefkatle sarıyor toprak tohumu
C) Deniz dalgalıydı bu sabah
D) Kuşlar göç etti güneye

26 Aşağıdaki kelimeleri kullanarak **iki dizelik** bir şiir yazınız. Dizelerinizden birinde **benzetme**, diğerinde **kişileştirme** olsun.
kelimeler: bulut, dağ, yağmur

27 12. sorudaki şiire **beşinci bir dize** olarak aşağıdakilerden hangisi eklenirse şiirde **konuşturma** sanatı da yer almış olur?

A) Rüzgâr ılık ılık eser
B) Kuşlar yuvasına döner
C) Gece kara bir örtü gibi
D) Güneş der: "Yarın yine geleceğim."

28 Aşağıdaki iki anlatımı karşılaştırınız. Hangisi daha etkilidir? Nedenini söz sanatlarıyla açıklayınız.
I. "Sabah oldu, güneş doğdu."
II. "Sabah oldu, güneş uykulu gözlerini ovuşturarak dağların ardından başını uzattı."

29 Aşağıdaki cümlelerle ilgili hangisi **doğrudur**?
I. Buzlu cam, sanki bir kristal saraydı.
II. Kardan adam, çocuklara el salladı.
III. Sincap, "Kışa fındıklarım hazır." diye sevindi.

A) I'de benzetme, II'de kişileştirme, III'te konuşturma vardır.
B) Üçünde de benzetme vardır.
C) II'de konuşturma vardır.
D) Hiçbirinde söz sanatı yoktur.

30 Doğada gözlemlediğiniz bir varlığı (ağaç, deniz, ay, rüzgâr vb.) anlatan **bir dörtlük** yazınız. Dörtlüğünüzde en az **iki farklı söz sanatı** kullanınız ve bunları belirtiniz.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**